

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Iosephi Speranzæ, Congregationis Oratorii Fanensis
Presbyteri, Scripturæ Selectæ**

Speranza, Giuseppe

Coloniæ Agrippinæ, 1659

80. Quòd eleemosyna prodest in vitâ, in morte, & post mortem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44265

*Quod eleemosyna prodest in vita,
in morte, & post mortem.*

PUNCTUM LXXX.

Ioan. 6.

Ioannis 6. Cum suble vasset oculos Iesus, & vidisset, quia multitudo maxima venit ad eum, dixit ad Philippum: Vnde, &c. Dicit ei Andreas: Est puer unus hic, qui habet quinque panes hordaceos, & duos pisees. Addit Marcus: Ite, & videte (optima diligentia Superioris, præsertim in opia tempore) Et cum cognovissent, dicunt: Quinque, & duos pisees. (nihil ulterius.) Mirum! hos panes accipit ex habentis manibus, & dividit multitudini. Domine, tempore caritatis aufers ex famelici manibus, quod habet? Heu interibit fame! Nihil minus, diceret Christus. Non intelligitis, quæ Dei sunt: tribuat misericorditer, & largiter, quod habet, sibi, aliique proderit. Liberalitas nobis hoc miraculo commendatur, ait Cyri. & quasi magna vere dicitur: Quantò plura dabis liberaliter, tantò tibi plura largius confluent.

Cyrill. lib. 3.
in Ioan. c. 18.

In magna illa annonæ penuria divertit. Elias ad pauperrimam viduam, &c. Exclamat illa: Heu misera! necessitatem unâ cum filio patior extreamam, pugillum fatinæ habeo, ac parum olei, ut comedamus, & moriamur: En tibi, &c. Ne timias (inquit Propheta) Hec dicit Dominus: Farina de hydria tua non deficiet, nec leichus olei minuetur. Ad hoc verbum miratur Ambros. Exiguo cibo perpetuum coto tempore famis invenit alimentum, & ne putaret, id ei promissum ab homine præmisit dicens: Hec dicit Dominus Deus Israël, &c.

Ambr. lib. 2. de
Abrah. c. 5.
l. de vidua.

Qui dat pauperi (Prover. 28.) non indigebit, qui despicit deprecantem, susinebit penuriam; beneficis, & liberalis in pauperes non solum non indigebit, sed larga Dei benedictione rerum abundantia potetur; at qui pauperem deprecantem, opemque, & labidium miserè implorantem despicit, oculumque, & aurem ab illius

Speranza Scriptura selecta.

A intuitu, & clamoribus avertit, maledictionibus replebitur, magnamque penitiam patietur. Sic Septuag. Qui dat paupero- Sepr. ri, nunquam indiget, qui autem avertit oculum suum ab inope, ceu ab inimico, in multa penuria erit.

Non si homo parcus in erogandis eleemosynis, sed largus, nec depauperati timeat, aut vereatur æs alienum contrahere: nam si ob eleemosynas se se oppressum alieno ære sentiret, Deus ejusdem debita persolveret. 4. Reg. alia pauperrima vi- 4. Reg. 4.

dua relista per mortem mariti ad eum ære alieno oppressa, ut credores duos filios sibi vellet ad serviendum vendicare, di- vertit ad eam Eliseus, quæ ut ad coramise- rationem adduceret, & ad opem ferendam inclinaret, sic allocuta est: Servus tuus, vir meus, mortuus est, & nos, quia fuit timens Deum, q. diceret: Nihil aliud dicam. Theod. ait, mulieris virum fuisse Abdiam illum, qui ad pascendum Prophetas tem- pore persecutus Jezabel, magna con- traxerat debita: nam centum apud se ser- vavit, & enutravit, inquit Theod. in T'heod. 9.24. Nicol. de Lyra in hunc locum

notandum, quod non vino, &c. sed olco, misericordiae symbolo, hac debita sol- vit, quia misericordia illa vocavit hanc misericordiam, ut illi debitam, ut eam Deus sublevaret ab inopia. Non timea- mas ergo aliquid æris alieni contrahere propter Deum, quia Deus ipse præstò erit, ac sublevabit. Debita, quæ quis con- trahit, ut sensui vacet, carni, ludo, vanita- bus, fabricis, Deus non persolvit, qui bus verò obstringit, quia summe indi- genti consuluit, his gravabitur Deus ipse.

Eleemosyna viri quasi facculus cum ipso, & Ecel. 17. gratiam hominis quasi papillam conservabit, Eleemosynæ & postea resurget, & retribuet illi retributio- amplissima nem unicuique in caput ipsorum, & convertet commendatio- in inferiores partes terre. O verba ments, animoque studiosius attendenda, quibus vel corda ferrea ad pietatem moveantur! Viderit quandoque deperditum, quod pauperibus datum est, eleemosyna vide- tur emortua, nullum appetet præmium,

Kk nulla

nulla Dei retributio, quin immo res domesticæ pessum ire videntur, impoſe non solvuntur, &c. sed noctime atis. Et postea resurget, Alij: Tandem vero exurgit, & fuiſum ſingulis dat pretium. q.d. debita exolvit; quia eleemosyna pauperibus collata, ſervata diligentissimè fuit in facculis, qui non veterareſunt, &c. Grac. ubi nos legimus: Eleemosyna viri quaſi ſacculus cum ipso, eſt. Eleemosyna viri ad inſtar ſigilli cum ipso, & ſic etiam legit S. Auguft. Quæ cufodire diligenter volumus, ea ſigillo obſignamus. Sic Darius oſtium lac, ſie Judæi Christi ſepulcrum ſigillo obſignaverunt. Eleemosyna ergo dicitur eſte apud Deum velut ſignaculum, ſen ſigillū, quod innuatur, Deum fidelē memoriam ejusdem conſervare: etiſi enim non ſtatim remuneret pietatis opera; tamen apud ſe cufodit, non ſinens ea affluere, & excidere memoriam, ut illa ſuo tempore proferat, & remuneret: Et gratiam hominis, vel ut Alij transferunt: Amorem hominis, hoc eſt, eleemosynam ex amore profeſtam, quaſi pupillam conſervabit, hoc eſt, & Deus, coram quo eſt eleemosyna tanquam ſignaculum, eam apud ſe conſervabit, tanquam pupillam, id eſt, diligenter ſummo amore, &c. Et poſtea resurget, & retribuer illi retributionem. Unde eleemosyna defunctorum comes à S. Ambroſi merito vocatur.

Sed quis enarrat retributiones eleemosynarum? Innumeræ ſunt in vita, in morte, & poſt mortem.

Isai. 58.

Eleemosyna in & egenos, vegofque induc in domum tuam. uitæ prodeſt. In vita, Isai. Frange eſurienti panem tuū. Cium videris nudum, operi eum, & carnem tuam ne deſpexeris, tunc erumpet quaſi manē lumen tuum, & anteibit faciem tuam iuſtitia tua. Ibidem: Cum effuderis eſurienti animam tuam, & animam afflītam repleveris, orietur in tenebris lux tua, tenebra tua erunt ſicut meridies, & requiem tibi dabit Dominus Deus ēmper, & impletib[us] ſplendorib[us] animā tuā. Benedictus Deus, quiſ hæc dignè enunciavit! Frange eſurienti panem tuū. Tuū de illo pane agit, qui ad cibum tibi conceditur, hunc frangē, etiſi alium non habeas. Job: Si comedī buccellam meam ſolus, & non comeat pupillus ex ea. Bolus

A quilibet cum paupere erat illi communis, vel frustum panis propriis è fauicibus creptum pauperi dabat. Nicet. Vel per exiguum panis particulam partiebatur egentibus. Tunc erumpet quaſi manē lumen tuum. Hect. Pint. Tunc eris felix, & omnia tibi ad voluntatem fluent: lumen accipitur pro prosperitate, &c. Orietur in tenebris lux tua, hoc eſt, calamitates tuæ in gaudium converrentur. Impletib[us] ſplendorib[us] animam tuam, & ſaturare faciet in ſuccubatibus animam tuam; Vertit Pagnin. q.d. pereuntibus aliis ſecunditate, & in opia, templetib[us] Dominus, & ſaturabit, & offa tua liberabit, id eſt, non ſolum animam à malis interioribus, ſed etiam corpus à malis exterioribus liberabit. Et eris quaſi hortus irriguus, &c. Plura dici poſſunt de temporalibus beneficiis, quæ piaſt eleemosyna: letitia illa in tribulationibus, in infirmitatibus, &c. eſt retributio eleemosynæ. Nihil tibi unquam deſſe, eſt retributio eleemosynæ, &c.

Unde Job tot bonis cumulatis fuit? Iob. 29. Benedictio peritura ſuper me veniebat, id eſt, peritutus, cum opitularet, & benedicebat me, benedictiones precabatur. Et cor vidua confortatus sum. Hebr. Exultare feci piaſu, vel cantare feci, &c.

Auris audiens beatificabat me, eo quod liberassem pauperem voceſtantem, & pupillum cui non erat adjutor. O quot veciferantes à morte liberavit! O quot pupilos! O quot, quibus non erat adjutor, ut nunc! Contrebam molam iniqui, & de dentibus illius auſerebam predam. O quot pauperculas ex luxuriantium manibus eripuit! &c. O quam id Deo pergratum! Psalm. Eritate pauperem, & egenum de manu peccatoris liberae, &c. Oculi ſui caco, & pedes claudio. Chrys. Hebr. Oculi eram caco, & pedes claudio ego. Ego, perpendit hoc Chyloſt. Non dixit: Perſervos faciebam, verum egomet, &c. Oculi, pedes, in plurali, ut integrum, perferantque auxilium miseriis, & egentibus à te piaſtum ſignificaret. Sed qui pedes ſolū ſunt pauperi, quem dum perferant portare poſſant, volunt, ut misere ipſe claudicet: Oculi eram caco, & pedes claudi ego. Pater eram pauperum, ubi Gregor. Non patronum ſe, vel proximum, vel

vel adjutorem, sed patrem fuisse testem
tus, quia admirum magno charitatis officio
studium misericordiae vertit in affectionem
naturæ.

*Flebam quondam super eo, qui afflatus
erat, & compatiebatur anima mea pauperi.
Septuag. Gemui videns virum in necessita-
tibus, Alij: Confristabar. Alij: Urebar. Alij:
Lacerabar, discruciaber, &c. Paterem
pauperum. Vox digna Principe, Superiore,
Magistratu, Christiano, &c.*

*Quid mirum, quod omnia in duplum,
& in vita restituerit illi Deus? En ut elec-
mosyna est utilis in vita.*

Sed & in vita, & in morte. David in
Psalm. Beatus, qui intelligit super egenum, &
pauperem, S. Hieronym. Beatus, qui cogitat
de paupere. Sunt aliqui, quibus infixa cordi
de paupere est cogitatio, beati. Super ege-
num. Euthym. ex Graco. Super impem, id
est, eum, qui ab antiquo, & priori statu
decidit. O beatum eum, qui talium pud-
dori compatitur, quique super eos cogi-
tar, non expectans, ut perant. O felicem
illum, præsertim hoc tempore, qui ve-
rissimum è hanc beatitudinem consequi pot-
est! Super egenum & pauperem. Græc. Super
valde infirmum, ac miserum. O quo hic
sunt! Dominus conservet eum, & vivificet
eum. Camp. Dominus curam gerat illius.
Gere tu curam pauperis Deus tui curam
geret. Et vivificet eum. Alij: Et vitæ proroget.
Penuria, & pestis, unico verbo Græco,
λιψος; significantur, quia pestis penuria
juncta est, sed vitam prorogabit. Eleemo-
synarii tempore pestis, & famis, vitam
prorogat Deus: inquit Philo, Abraham
ob charitatem in pauperes aternitatem,
ut sic dicam, vixisse: nam Angeli hospi-
tio recepti seminis multiplicationē pro-
miscerunt, sicut stellas cœli, & sicut arenā
maris, quæ præ multitudine numerari
non potest. Pietas enim ad omnia utilis est,
promissionem habens vita, quæ nunc est, &
futura, &c. Et vivificet eum. Hebr. Et resti-
tuet eum, cum de cubuerit, scilicet ad sanita-
tem, quod saepe facit: Et beatum facias
eum in terra. Camp. Et divitem in terra sa-
ciet. Pondera (in terra) etiam in hac vita,
& hoc sæculo. Sed tandem in infirmita-

A te: Dominus opem ferat illi super lectum do-
loris ejus. Genebr. Sustentet illum, quando in
lecto dolebit, & agrotabit. S. Hieron. Domi-
nus confortabit eum in lecto infirmitatis ejus.

O sit Deus confortator meus, sic patrum
alio egebo confortatore! Chald. Dominus Chald.
apparet illi super lectum infirmitatis ejus. O
favores! apparet, visitet eum sæpè, ut
pauperes, & infirmos ipse visitavit sæpè.
Adhac Pagn. Dominus fulciat illum, quasi Pagnin.

B infirmarius. Adhuc amplius: Vniversum
stratum ejus versasti in infirmitate ejus.
Camp. Lectulum illius totum angulis undi-
que ventilatis in ipso morbo versabis, Domi-
ne, ut mollius cubet. O incredibilem penè
dixerim, sed certè, vereque credibilem
misericordia retributionem! Suis ipse
Deus manibus lectum verset, quin undi-
que ventilet, ut mollius cubet. Hincilla
patientia, hinc illa resignatio, &c. Quia
suis Deus manibus lectum refecit. Ut
par pari reddit! Ut pro eo, quod tu ver-
fasti infirmorum lectulos, tuum ipse suis
manibus versat! Sed si tandem moriendū
sit, In die mala Theod. In die vexationis li-
berabit eum Dominus. Veniet, veniet dies
mala, ait hic August, velis, nolis, veniet:
bona mors fructus est eleemosynæ Isai,
quo supra: Tunc erumpet quasi manè lumen
tuum, & anteibit faciem tuam justitia tua.
Eleemosynæ velut tæde accense pre-
cunt, &c. O miseros! qui in via horroris
plenissima, hanc justitiam non habent,
quæ antecedat!

C Eleemosyna ab omni peccato, & à morteli-
berat, (hoc est à mala morte) & non pati-
tur animam ire in tenebras; nou patietur, Tob. 4.
tur animam ire in tenebras; nou patietur, August. 1. 50.
vim faciet, obliuetabitur, non suet ani-
mam ire in tenebras. Ante fores gehen-
nae stat misericordia, inquit Augusti-
nus, & neminem permitit in carcorem
mitti.

Stephanus, de quo Gregorius in Dial.
medio jam ex corpore è ponte dilapsus,
ab operibus carnis per coxas miser tra-
hebatur deorsum sed ab operibus miseri-
cordiae, quæ fecerat, & quæ pro eo tunc
temporis luctabantur, trahebatur sur-
sum, &c.

Kk 2 Quid,

Septuag.

Alij:

Psal. 40.
D. Hier. ex
Hebr.

Euthym. ex
Græc.
Eleemosyna
moribundo
commoda.

Græc.

Camp.

Alij:

Phil. lib. de
Cherub.

T Tim. 2.

Hebr.

Camp.

*Eleemosyna
à Purgatorio
eximit.
Eccl. 17-*

*3. Reg. 17.
Et mortuos
redanimat.*

*Chrys. hom.
55. in Gen.-*

3. Reg. 25.

*Avaritia Na-
balum occidit.*

*Rab. Salom.
& R. Kimch.*

Quid, quod eleemosyna quamprimum extrahit à Purgatorio? Est locus praetallatus Eccl. Eleemosyna viri quasi facculus cum ipso, &c. & convertet in inferiores partes terre, hoc est, & Deus convertere eleemosynam in mortuos, ut ad eos scilicet meritum ejus perveniat, & à poenis Purgatorij liberentur; penetrat itaque eleemosyna inferiores partes terræ, Purgatoriū, usque ad ostium Inferni, &c.

Tandem mortuum fuscitandi causa, & effectus fuit. Tertio Reg. Heu, Domine. Etiamne filium vidua, apud quam utcunque fuscitor, occidisti? Et tulit puerum, & attulit in coenaculum super lectulum, &c. Cur ibi non fuscitavit? q. diceret: Per hanc hospitalitatem, per lectulum hunc, per eleemosynam hanc, fuscitat illum Deus, &c.

Chrysost. hom. 55. in Gen. Stabant viduae circa Apostolum, & ostendebant ei vestes, quas faciebat illis Doreas, atque ad miserationem Apostolum provocabant, qui genibus flexis orans dixit: Tabitha, surge. Illa autem aperuit oculos suos, & viro Petro resedit, & accessit sanctis viduis assignarunt eam vivam. Vidisti, quanta retributio beneficiorum, etiam in praesenti vita! Vidisti pharmaci potentiam! Quid præbuit illa vidua? quantum illæ ei dependent? Vestes præbuit, & alimenta, sed ille ad vitam hanc redixerunt, & mortem fugere fecerunt.

O immercordiam! Per hanc è contra omnibus bonis privat quis in vita, in morte, & post mortem.

Primo Reg. cum David fugiens à facie Saül moraretur cum suis circa montem Carmelum, ob extremam famem quodam die decem ex suis militibus misit ad Nabal hominem valde divitem, ut in tanta necessitate tum ipsi, tum suis opem ferret, quibus ne fructum quidem panis dare voluit.

Ab hac saevitia fluxerunt ei omnia mala. Deus enim taliter indignatus est, ut post decem dies percussit illud & mortuus sit, ut enim audivit delata munera, dicit sacer Textus: Et mortuum est cor eius intrinsecus, & factus est quasi lapis. R. Salom. & R. Kimchi ajunt sic illū diriguisse, quia scilicet ob tanta munera sibi videbatur

A depauperatus. Sic, sic plerique sibi depauperari videntur, si quid pauperi conferatur. Sed quid sibi vult, quod post decem dies percussit illum Dominus? Tot diebus dicit Nicol: de Lyra, clanguit quasi mortuus, lapideisque supervixit, quot famelicos milites crudelissime depulit. Nic. de Lyr.

O inhumanissimum in famelicos! Erat ei convivium in domo ejus, quasi convivium Regis, &c. Nabal secundum nomen suum fuitus est, & cum eo est effluxio, &c. Sed cum pauperibus tenacissimus, &c. Sed Deus dedit omnem substantiam ejus cum uxore ipso David, cui nec panem dare voluit, &c. O quot hodie tales inveniuntur: lapidei! &c.

Ut obduruit, ut surdus factus est dives ille, in cuius domo quotidie erat simili ter convivium, quasi convivium Regis, nec tot clamores Lazari mendicantis adivit? Ad aperiendum cor ejus, inquit Chrysost. tetrum corpus Lazari ulceribus cooperuit, ut tot essent ora clamantia, quod ulcerata existentia, &c. nec tamen audire voluit. De quo August. Mementore, quid purpurato diviti contigerit, qui non idem damnatus est, quod aliena tulerit, sed quod egenti pauperi sua non tribuerit, & in Inferno positus ad petenda minima pervenit, qui hic parva negavit. Idem ait Greg. Nonnulli, inquit, ex D. Gregor. in istimant, præcepta veteris Testamenti hunc locum distingui esse, quam novi, sed nimium improvida consideratione falluntur: in illo enim non tenacitas, sed rapina multat, ut dives iste non abstulisse aliena reprehenditur, sed propria non dedisse: hoc fuit, quod hunc in Infernum tradidit; quia in sua felicitate, quia accepta dona ad usum avrogantie inflexit, quia viscera pieratis ignoravit, quia peccata sua redimere, etiam cum sibi abundaret pretium, noluit.

Idem in S. Gregor. alibi: Dives epulo oculos apernit, compulsus in damnatione cognoscere, quod perdidit, quando Lazarum non agnoscit. Juste autem, qui de abundantia peccavit, astuanti cremenatur inopia, guttam aquæ petuit, qui micas panis Lazaro negavit, &c.

In Inferno clamabat: Pater Abraham, Lue. 16., mitte

Dives epulo
eum Lazarum
ad eum mitti pe-
tit;

mitte Lazarum. Sed quæso, cur Lazarum A. petuit, quem potius offensum, ac indignatum arbitrari poterat, & nō magis ipsum Abraham? Intellexit miser, sed sero, Lazarum pauperem suæ salutis medicum: mitte, mittes sed jam tempus non est. O si in vita cognovisset, vel melius dicam, cognoscere voluisset! &c. Cūm ad te Deus mittit pauperem, mittit & offerit salutis medicum.

Chrysostom.
Ad pop.

Notandum ex his partibus, damnationem hujus divitiae datam non furris, nec rapinis, sed omissione eleemosynæ, idque etiam perpendit Chrysostom. in damnatione quinque virginum fatuarum: Nec enim virgines, ait, aliena rapuerant, sed propria non dederant, &c. Intellige ergo non sufficere, si dicas: Alienæ non diripiō; alienum non concupisco, damnaberis enim, si præterēas, quod proprium tuum est, indigentis non dederis.

Ecclesiast. 5.
Græc.

Sed quid dico, proprium? quod tuum est, verias pauperis est. Ecclesiastes. Eleemosynam pauperis ne defraudes. Græc. Vitam pauperis ne defraudes, id est, vietum ad vitam necessarium: tam enim debitus est illi cibus, quam vita; ut sua vita eum fraudare non debes; ita nec suo cibo. Notandum verbū, defraudes, quod significatur, subtrahi, quod ejus est, & ei debetur.

Eleemosyna
quando sub-
præcepto obli-
gas:
D.Thom. 2.
2.q.33.art.3.
&m 4.sent.
dij.15.q.2..

Citra omnem controversiam est, eleemosynam tempore necessitatis cadere sub præcepto: Sic S. Thom. & cum eo Doctores: tenemur sub præcepto pauperi in extrema necessitate constituto eleemosynam erogare, ut ait D. Thom. obligamus, non solum ad erogandum superfluum status, sed necessarium status, superfluum tamen nature, id est, quod superest, deemptis necessariis ad vitam suā, & suorum. In extremis autem dicitur esse, ut ait Nav. non solum, qui jam animam agit, sed etiam cum iudicia probabilia apparent, & de venturum, nisi ei subveniatur. Deficient in via, inquit Dominus. Erant ergo in extrema necessitate, &c. Noli avertire faciem tuam ab ullo paupere sic enim fisi, ut nec à te avertatur facies Domini. O insignem gratiam! si faciem meam non avertio ab inope, Deus faciem suam à me non avertit, &c.

Nav. in Man.
c.24.ann.5.
& 6.
Iohann. 6.
Tob. 4.
Necessitas pau-
perum extra-
ma quenam.

Propter mandatum (charitatis proximi) Ecl. 29. assūme pauperem, & propter inopiam ne di- mittas eum vacuum.

Perde pecuniam si eleemosynam dare, ut homines putant, perdere est) propter fra- trem, & amicum tuum, pauperem, verum amicum, & non abscondas illam sub lapide in perditionem & tuam, (unde S. Amb. legit in mortem) & pecunia: unde quædam Græca exemplaria pro, Ne, abscondas, ha- Grass.

bent, ne rubigine obducatur.

Pone thesaurum in preceptis Altissimi, Jansen. in hunc exigit à te proderit tibi magis, quam aurum (asservatum) conelude eleemosynam in sinu pauperis, & haec prote exorabit ab omni malo.

Perstat Sapiens in similitudine thesauri Pauperis in si- benè collocandi, & tūtū reponendi; & nū recondenda ait, benè & tutè reponi, si concludatur, eleemosyna. & reponatur in sinu pauperis, qui sinus Pauperum mysticum Cælum est, quod fur vanæ glo- sinus mysti- riæ non appropiat. Et haec esto ingratus cum Cælum. pauper non exoret) pro te exorabit ab omni malo. Haec, inquam, et si conclusa, & abdi- ta, et si incognita hominibus; tacentibus tamen omnibus, nec ipsis pauperibus ea concelebrantibus, ipsam et Deum exorabit pro te ab omni malo tum corporali, tum spirituali; & exposcet Græc. Et ipsa Græc. eximes te ab omni afflictione. O promissionē!

Pergit adhuc Eccles. Super scutum po- tentis, & super lanceam (illud, ut vis defendens, haec ut vis offendens, validius) ad verbum inimicum tuum (sive visibilem, sive invisibilem) pugnabit, &c. Itaque in mor- tis agone, quas ante erogasti, eleemosynæ tunc te protegent, tunc pro te pu- gnabunt, tunc in ipsum hostem, ut tela insurgent.

E

De nonnullis defectibus in ero-
ganda eleemosyna, ac in sol-
vendis mercedibus.

PUNCTUM LXXXI.

Fili, in bonis non des querelam, & in omni Ecclesiast. 18. dato non des tristitiam verbi mali. Sunt, Kk. 3 qui